Institutet för språk och folkminnen

Perspektiv på revitalisering av minoritetsspråk 2025

Book of Abstracts

LUNDS UNIVERSITET

Innehåll

HUVUDTALARE 4
25 år av minoritetspolitik i Sverige 4
Knot in the thread - Challenges for the implementation of the Swedish ratification of the ECRML 5
Revitalisation through summer courses: an observation of Yiddish programs in Europe 6
Reviving Yiddish culture among Holocaust survivors in Sweden 7
Litteratur har fortfarande ett budskap 8

PRESENTATIONS 9
Sámi language revitalization and the transformation of municipal services 9
Parental narratives of reclaiming, maintaining, and transmitting Meänkieli 10
The Sweden Finnish vocabulary as a means of language revitalization 11
Easy-to-Read Novels as Support for National Minority Language Learning: An Analysis of Stockholm University's Easy-to-Read Project 11
Language Friendliness as Part of National-Minority Governance: Municipal Communication Experienced by Sweden-Finnish Senior Citizens 12
Romska initiativ och förutsättningar för revitalisering av romani chib i Sverige 13

PRESENTATIONER 14
Vad kan biblioteken göra? Folkbibliotek, nationella minoriteter och språkrevitalisering 14
É romani vorba – Det romska ordet *Django Taikumer & Karin Hallin, Studieförbundet Bilda Sydväst* 15
Jiddisch i Relle 15
Discobåt, två språk, en gemenskap och 100 % sinä 15
Sveriges första kulturhus för nationella minoriteter 16

Huvudtalare

25 år av minoritetspolitik i Sverige

Lennart Rohdin, Regeringens särskilde utredare av en stärkt minoritetspolitik

Den nationella minoritetspolitiken i Sverige bygger på Europarådets arbete med mänskliga rättigheter i Europa. Grunden är dels den Europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk från 1992 dels Ramkonventionen till skydd för nationella minoriteter.

De tillkom vid skilda tidsperioder och av helt olika skäl. De är således inte kopplade till varandra. Den ena handlar om att skydda hotade minoritetsspråk. Den andra handlar om att skydda nationella minoriteter. Minoritetsspråk ses som kulturbärare. Konventionerna ratificerades efter beslut i Riksdagen 1999. Fem nationella minoriteter erkändes liksom fem historiska minoritetsspråk. Mer en tillfällighet att det blev lika många av vardera.

2009 reformerades minoritetspolitiken och Sverige fick en minoritetslag. Riksdagen uttalade att minoritetsspråken ”som utgör en del av det svenska kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige. Minoritetslagen är en rättighetslag.

För tre av minoritetsspråken finns en högre ambitionsnivå inom så kallade förvaltningsområden. Kommuner som ingår i förvaltningsområde ska erbjuda förskola och äldreomsorg på minoritetsspråket. 2018 skärptes lagen så att förskola och äldreomsorg ska erbjudas där hela eller väsentlig del av verksamheten sker på språket.

Sedan 2019 ska samtliga kommuner och regioner i Sverige anta mål och riktlinjer för sitt arbete med minoritetspolitiken. Fortfarande 2025 saknar runt hälften av landets kommuner.

Europarådet granskar hur medlemsstaterna lever upp till sina åtaganden gentemot minoritetskonventionerna. Alltsedan första granskningen har Europarådet riktat en växande kritik mot att Sverige inte stärkt de nationella minoritetsspråken i skolan. Regeringen tillsatte 2016 en utredning för att stärka minoritetsspråken i skolan. Den var klar 2017. Fortfarande åtta år senare har ingen skolminister vidtagit några av

utredningens förslag. Nyligen avskrevs ärendet av regeringen. Inget har hänt för att stärka minoritetsspråken i svensk skola på 25 år.

2022 inrättades så kallade språkcentra för att stärka revitaliseringen av minoritetsspråk för de fyra icke-samiska språken. Samiskt språkcentrum finns sedan 2010. Inrättandet var treårigt. 2024 tvingades språkcentra börja från början med kraftigt sänkta anslag. Språkrevitalisering förutsätter ett långsiktigt och hållbart arbete. Språkcentra är fortfarande inte permanenta.

Sedan 2010 har Länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med Sametinget regeringens uppdrag att följa upp hur minoritetslagen efterlevs. Kritik har riktats mot att denna uppföljning inte varit tillräckligt kraftfull, då uppdraget inte varit tillräckligt tydligt.

Utan någon som helst dialog med minoritetsföreträdare bad regeringen 2024 Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällsfrågor att utreda ett övertagande av Länsstyrelsens uppdrag. Trots massiv kritik från minoriteterna beslöt regeringen 2025 att genomföra överflyttningen.

I våras konstaterade Riksrevisionen i en granskning av minoritetspolitiken ”att statens insatser inte är tillräckliga för att nå målet om att hålla de nationella minoritetsspråken levande”.

Står de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken starkare i Sverige i dag än för 25 år sedan? Ja! Men, det beror nästan helt på minoriteternas och minoritetsspråksbärarnas egna insatser. Från stat och kommun står det i bästa fall och stampar där det stått i snart 25 år.

Knot in the thread - Challenges for the implementation of the Swedish ratification of the ECRML

Jarmo Lainio, Professor emeritus, Section of Finnish, Stockholm University

Sweden ratified both the European Charter for Regional or Minority Languages (ECRML), the minority language convention of the Council of Europe, and the Framework convention for the protection of national minorities (FCNM), in 2000. Thus, 25 years have passed and it is time to evaluate the failures and positive results of the ratifications. In my Jarmo Lainio, Professor emeritus, Section of Finnish, Stockholm University presentation, I discuss the key achievements and challenges in implementing Sweden’s commitments under the (ECRML).

First of all, in 2010, based on an inquiry (SOU 2005:40), the National minority and minority language act (LoNM) of Sweden stepped into force, which to date has lead to 27 municipalities for Sami, 9 for Meänkieli and 66 for Finnish, to become voluntarily members of the administrative areas of Sami, Meänkieli and Finnish respectively. The new national act was largely based on Part III of the Charter. A central question when evaluating the ECRML concerns the persistent gap between regulation and practice. The Act on National Minorities and Minority Languages (LoNM) only partially corresponds or fulfills the ECRML's requirements. One of the main articles under Part III, was dropped in the national act, namely the educational field, other than the preschool level. This is also somewhat repetitive in the Swedish implementation of the ECRML, that either the formulations of the original CoE texts are modified, or the regulations are not implemented. Deficiencies are particularly evident in the field of education: the educational pathway proposed in SOU 2017:91 have not been realized.

The presentation highlights examples of both progress — such as expanded mother-tongue instruction, the reinstatement of teacher training, and growing civil society engagement — and continuing challenges, including limited bilingual education, insufficient information about the minority language rights provided to families, and short-term state project funding.

The presentation concludes with reflections on the structural and ideological barriers that continue to hinder the full realization of the ECRML in Sweden, as well as examples of emerging initiatives and collaborations that illustrate the potential for a more sustainable and long-term language policy for the national minority languages.

Revitalisation through summer courses: an observation of Yiddish programs in Europe

Magali C. Bertrand, MA, School of French as a foreign language, University of Lausanne

Although "language revitalisation" has become prevalent in academic literature since the 1990s, revitalisation movements in Europe can be traced back to the 19th century. Different initiatives, mostly in publishing and education, show the growing role of language in nationalist ideas. Some events can be regarded as milestones of cultural movements' institutionalisation, such as the foundation of a publishing house (Matice česká in 1831 in the Czech lands) or of dedicated organisations (lo Felibritge in 1854 for Provençal, or the Gaelic League, Conradh na Gaeilge, in 1893 for Irish). Throughout the continent, the Revolutions of 1848 amplified the growth of such movements, with documenting, standardising, and language planning being some of their activities.

Europe now manifests a variety of situations, from emerging initiatives to centenarian coordinated movements, whose political agendas have evolved.

In the case of Yiddish, signs of a “revival” or “revitalisation” appear decades before the famous Czernowitz Conference in 1908 and the foundation of the YIVO (Institute for Jewish Research) in 1925. From the 1990s onward, educational measures aimed at increasing the number of speakers have included Yiddish summer courses, which have gained popularity in Europe. At least six different programmes were offered in cities such as London and Vilnius during the summer of 2024. Organised by universities and/or grass-root organisations, these programmes can be considered as a continuation of the Yiddishist movement, in which national stakes have shifted.

Drawing on sociolinguistic literature, at the crossroads of language anthropology, social and language sciences, this keynote speech will broach the topic of language revitalisation through a critical lens. Notions such as language endangerment and postvernacularity will be defined in the light of current research to help understand key features of revitalisation. I will then present the outcomes of a long-term participant observation of Yiddish summer programmes in Europe (2018-present). Such outcomes concern learners’ subjectivity, especially as new speakers (their linguistic insecurity, and varied relations to Yiddish and to language norms); teaching methods and the tension between revitalisation and revernacularisation; and the immersive dimension of these programmes.

Reviving Yiddish culture among Holocaust survivors in Sweden

Simo Muir, Docent i judiska studier, Helsingfors universitet / Uppsala universitet

At the end of the Second World War and shortly after it, more than 10 000 Jews who had survived the concentration camps came to Sweden in different rescue operations. In addition to physical and social rehabilitation, the Jewish leadership also wanted to focus on their cultural rehabilitation. Many Yiddish-language authors and performing artists who had survived in exile in the Soviet Union, among them well-known ones, toured Jewish refugee camps and cultural associations with the aim of reviving Yiddish-language culture among the survivors.

The Yiddish language and culture played a major role in reuniting survivors with the Jewish collective, as well as in providing a way of dealing with traumatic experiences. In this talk, I will outline this reviving activity, which I believe had far-reaching effects up to our days.

Litteratur har fortfarande ett budskap

Anitta Viinikka-Kallinen, førsteamanuensis i kvensk og finsk litteratur (biträdande professor), UiT Norges arktiske universitet

Mitt föredrag ska dryfta skildring av etnicitet i skönlitteratur skriven av nordiska nationella minoriteterna kväner, svenska tornedalingar och sverigefinnar. Jag ska fokusera på, hur viktigt det är, att minoritetsgrupper själva framför sin egen berättelse.

I äldre litteratur från 1800-talet och tidig 1900-tal präglades presentationer av etniska minoriteter nästan alltid av negativa och missaktande hållningar. Först från 1970-talet började det komma ut skönlitteratur skriven av författare som själva tillhörde dessa folkgrupper. Författare som Alf Nilsen-Børsskog, Ingeborg Arvola, Gunnar Kieri, Antti Jalava, Bengt Pohjanen, Mona Mörtlund, Mikael Niemi och Susanna Alakoski har bidragit till att bilder av nordiska etniska minoriteter har fått flera nyanser.

Varför är det fortfarande meningsfullt att använda begreppet minoritetslitteratur, och tänka att det har en viktig uppgift också i dagens flerkulturella samhälle? Är det inte nog med högklassig nationell och internationell litteratur på stora majoritetsspråk? För att finna svaret på frågan, måste man gå tillbaka till ideologin, metoderna och konsekvenserna av Norges och Sveriges nationalitetspolitik. Det är viktigt att känna till den tidiga nationalitetspolitiken för att förstå vissa nuvarande omständigheter.

En nation är inte bara en politisk och administrativ enhet, utan också en symbolisk gemenskap. Nationell identitet formar en imaginär gemenskap som kan skapa en känsla av en homogen identitet. Mest framgångsrika i detta verkar ha varit mindre nationalstater, som de nordiska länderna. Nationalstatens emotionella gemenskap består av myter, berättelser, moralregler, historiska händelser, sociala normer och symboler, som tillsammans kan skapa en känsla av en enhetlig nation. De viktigaste hörnstenarna i en nationalstat är språk, etnicitet och religion. En nationalstat verkar på många sätt vara en god förvaltningsform, men den imaginära enhetligheten har i alla länder skapats med ofta hårdhänt assimilering av minoritetsfolk och på mångfaldens bekostnad.

Nackdelarna med nationalstatsprojekt i Norge och Sverige har drabbat hårdast nationella minoriteterna kväner, svenska tornedalingar, samer, skogsfinnar, sverigefinnar, romer och judar. De har blivit utsatta för en långvarig och hård diskriminerings- och assimileringspolitik. Först blev de trakasserade för sina språk och kulturer, men redan på 1800-talet tillägnade sig makthavare raslärans ideologi och metoder. Rasteoretikerna definierade inhemska minoriteter som underlägsna germaner och skandinaver, och politikerna och myndigheterna började se som deras fundamentala fel inte bara språk utan också etnicitet. Minoritetsfolk stämplades som mindervärdiga, och denna föreställning lanserades i Norge och Sverige länge och

bestämt. Det påverkade direkt på båda ländernas språk- och nationalitetspolitik. Assimileringspolitik är längesedan officiellt över, men spår av den är fortfarande synliga, även om man i dag använder nya termer.

Arbetet med att behandla och reparera skadorna som förtryck och diskriminering orsakade för människorna, är långt ifrån färdigt. Det är tydligt att det är behov för en uppgörelse med det förflutna. Det är viktigt för alla marginaliserade grupper att uppleva, att sanningen kommer fram och man får gottgörelse och godkännande åtminstone i någon form. Ett viktigt redskap i detta arbete är egna skönlitterära berättelser. Skönlitteratur skapar bilder och föreställningar, och fiktiva bildernas effekt är mycket stor. Mentala bilder medverkar till vad andra tänker om oss, men också hur vi ser på oss själva. Skadliga bilder kan i värsta fall leda till att man skäms över sin egen bakgrund och kultur, det vill säga sig själv. Det är viktigt att det finns en synlig motkraft i form av minoritetens egen berättelse, som framställer gruppens egen verklighet, deras egna erfarenheter, synvinklar och uppfattningar. Att bli synlig i samhället som en fullvärdig människa med kulturell bakgrund kan också förebygga politisk frustration och polarisering. En minoritetsförfattare kan påminna sina egna om att deras eget språk och kultur är viktiga och värdefulla, oavsett om hen skriver på minoritets- eller på majoritetsspråk. Egna berättelser kan också förena människor med gångna generationer och kollektiva minnen. Berättelser som är viktiga för den etniska och territoriella identiteten, kan i modern tid inte längre föras vidare enbart i personlig kontakt. När framförande av muntlig tradition har blivit svagare, har litteraturen också fått roller som tidigare tillhörde lokalsamhället. Jag ska presentera fascinerande böcker av författare, som har skrivit egna berättelser och därmed gjort bilder av nationella minoriteter. Dessa böcker har ett viktigt budskap både för minoriteterna själva och för majoritetssamhället.

Presentations

Sámi language revitalization and the transformation of municipal services

Liuewe Jan Hettema, Umeå universitet

The possibility for minoritized Peoples to influence and participate in administrative and political processes is a key element of minority rights (Weller, 2007). Municipalities in Sweden are obliged to be in dialogue with national minorities since the Minorities Act entered into force in 2010. This obligation led to the arenas for dialogue wherein I

participate during this ethnography of language policy study, which aims to investigate processes of transforming municipal operations in the Sámi language administrative area. A diversity of interlocutors shared experiences and understandings of the conditions wherein transformative processes take place. These processes are in this PhD project regarded as part of the cultural endurance of an Indigenous People. The serving of Sámi meals at municipal schools and nursing homes exemplifies a transformative process fuelled by influence and participation of Sámi people. Food and eating mark identity and cultural belonging (Fischler, 1988) and restoring and revitalizing Indigenous food traditions can lead to more vital cultures (Joseph & Turner, 2020). This presentation discusses how Sámi language revitalization efforts can be supported by serving dishes that are selected in dialogue with Sámi people and prepared in public kitchens.

Parental narratives of reclaiming, maintaining, and transmitting Meänkieli

Janica Jokela, Umeå universitet

The current study deals with parental narratives of reclaiming, maintaining, and transmitting Meänkieli to their children in light of shifting educational policies in Sweden. Focusing on families with young children enrolled in preschools that provide Meänkieli teaching to varying degrees, the study examines how parents' language trajectories have shaped their affordances and motivations to use Meänkieli at home. The data is based on biographical interviews with six families and analyzed through the lens of lived experiences of language (Busch 2017), foregrounding the affective dimensions of language transmission and the remembered linguistic experiences of the parents. Preliminary findings show that language transmission among the studied families draws on family histories, silences, and imagined futures, shaping how Meänkieli is reimagined in everyday family life. The analysis also highlights diverse speaker positions with varying ties to the language, influencing how Meänkieli is conceptualized and practiced. Lastly, while preschool teaching materializes local implementational spaces for Meänkieli, for some families, access to these spaces becomes a key site in their own process of becoming speakers, making the preschool an emotionally significant institution.

The Sweden Finnish vocabulary as a means of language revitalization

Tarja Larsson, Institutet för språk och folkminnen

Finnish speakers in Sweden use vocabulary that deviates from the Finnish standard language. While much of this non-standard Sweden Finnish vocabulary arises in informal, everyday communication, certain terms are systematically created, for example, through the work of Language Advisors at the Institute for Language and Folklore, who provide recommendations on the translation of, for example, Swedish authority names into Finnish.

My study, conducted as part of my master's thesis at Stockholm University, investigates the categories of Sweden Finnish words, identifies the user demographics, and explores the attitudes surrounding this linguistic variation. An online survey among Finnish speakers residing in Sweden revealed that such vocabulary is primarily used in spoken discourse, though it also appears in informal writing. The findings indicate that younger speakers are more likely to use these words and hold more positive attitudes toward them compared to older speakers. Furthermore, respondents highlighted the importance of linguistic tolerance, emphasizing that embracing nonstandard language forms is crucial for the successful revitalization of Finnish in Sweden. These insights contribute to a broader understanding of language variation and the role of community attitudes in language maintenance and revitalization efforts.

Easy-to-Read Novels as Support for National Minority Language Learning: An Analysis of Stockholm University's Easy-to-Read Project

Outi Oja, Stockholms universitet

An easy-to-read project at Stockholm University has produced three easy-to-read Sweden-Finnish novels to support Sweden-Finnish language skills and cultural identity. The project has translated Leo Ylitalo's Banaanitalo, Asko Sahlberg's Yö nielee päivät, and Milka Hakkarainen's Ei verta rantaa rakkaampaa into easy-to-read language. These works explore Sweden-Finnish identity, language, rootlessness, and linguistic and cultural heritage. Easy-to-read novels provide a valuable pathway to literature for readers who struggle with reading comprehension or seek to develop

reading motivation. For minority language speakers, easy-to-read texts can serve as a gateway to the literary world and especially support the learning of written language. This presentation examines, based on the Ylitalo's novel Banaanitalo, what linguistic strategies easy-to-read novels employ to support national minority language learners. The analysis focuses on the characteristic features of easy-to-read language: simplified syntax, familiar vocabulary, short sentences, and clear text structure. The presentation demonstrates how these linguistic choices facilitate text comprehension while maintaining narrative depth and cultural relevance. The project produces not only books but also pedagogical materials that benefit the entire Sweden-Finnish minority community and promote development of the minority language Finnish.

Language Friendliness as Part of National-Minority Governance: Municipal Communication Experienced by Sweden-Finnish Senior Citizens

Maarit Jaakkola, Göteborgs universitet

This paper examines outlines the policy concept of language-friendliness in the context of national-minority senior citizens. We examine the experiences of Finnish-speaking elderly people regarding their relationship with city governance communication and citizen policies in the second largest city in Sweden, Gothenburg. Gothenburg, part of the Finnish-language administrative area along with 65 other Swedish municipalities, was the first Swedish city to join the World Health Organization's (WHO) Age-friendly Cities and Communities (AFCC) network in 2016. The Age-Friendly Gothenburg policy for 2016–2024 set out goals to make the city age-appropriate in the six domains identified by WHO: communication and information, health services, outdoor spaces, housing, transportation, as well as social participation and inclusion. These domains were critically examined through the lense of minority language with a mixed-method design: first, an online questionnaire with open-ended responses (N=27) in parallel to a majority-directed survey (N=817), second, focus group interviews with Finnish-speaking representatives of the national minority at retirement age (N=25), and, third, in-depth interviews with governance area employees (N=3). A thematic analysis of the qualitative data conceptualizes language-friendliness as linguistically congruent cross-sectoral policy framework. The results indicate that there are structural obstacles for applying ”languagefriendliness” for the elderly. Also, some methodological issues specific of national-minority seniors are raised.

Romska initiativ och förutsättningar för revitalisering av romani chib i Sverige

Angelina Dimiter-Taikon & Anna Lindqvist, Södertörns högskola

Romani Initiatives and Conditions for Revitalisation of Romani Language in Sweden

The Romani language in Sweden is recognised as a national minority language and includes approx. 20 varieties out of 60 varieties spoken worldwide, reflecting a rich and complex linguistic diversity in the country. Romani has a long and complex history marked by marginalization, discrimination and antiziganism.

This presentation concerns the article "Romani initiatives and conditions for revitalisation of Romani language in Sweden", focuses on identifying resources and assets that can favour revitalisation of the Romani language and conditions for revitalisation of the language in the education system. This is done through returning to six studies carried out from the beginning of the 1990ies until the end of 2017 concerning mainly Romani led projects in co-operation with non-Roma focusing on revitalisation of the Romani language within the communities and the situation in the education system.

For the analysis the article is inspired by the COD model for language revitalisation i.e. Capacity development, Opportunity creation, and Desire (1990; 2003). The COD model has been adapted by Lainio & Pesonen (2021) adding macro level (national policies, laws, and other regulations), meso level (application locally) and micro level (linguistic biographies by individuals) to model. Our study builds on a free adaptation of Lainio & Pesonen but is limited to the meso/group level.

The three factors that according to Lainio & Pesonen constitutes necessary conditions for revitalisation and development of a minority language are Competence/ Capacity, Opportunity and Desire. These factors are found in varying degrees in the six studies and are sometimes overlapping each other's. In addition, further factors are identified as resources and assets that can be vital for revitalisation of the Romani language. That is the multilingualism and competence in often several different varieties or Romani that is prevalent among many Roma and is encouraged. Furthermore, all discussions and interests concerning languages promotes the metalinguistic awareness among children and adults.

Another important factor identified in this study concerns the transgenerational activities that promote identity strengthening among children and youth, when the contact with adult and elderly speakers of Romani contribute to being role models

promoting revitalisation of the language. At the same time the six studies show that the projects and their participants meet different aspects of antiziganism. The projects also indicate that a sanctuary territory or a safe space where the minority language is “natural, expected and welcomed” (Lainio & Pesonen 2021, p. 49), constitutes an important condition for revitalisation.

Presentationer

Vad kan biblioteken göra? Folkbibliotek, nationella minoriteter och språkrevitalisering

Åsa-Maria Berg Levinsson, Kulturförvaltningen Västra Götalandsregionen, Bibliotek och litteratur

Vid senaste årets konferens om språkrevitalisering nämndes knappt bibliotekens roll alls i diskussionen om revitaliseringen av minoritetsspråk. Tillsammans med två kollegor inom biblioteksbranschen skrev jag denna fortbildande artikel som en uppföljning från konferensen år 2024: https://digiteket.se/inspirationsartikel/viktiga-pusselbitar-for-att-framja-de-nationellaminoritetsspraken/

I artikeln kopplar vi ihop folkbiblioteken i Sverige och revitaliseringen av nationella minoritetsspråk med avstamp i förra årets konferens.

Hos min tidigare arbetsgivare arbetade jag målmedvetet med språkrevitalisering, primärt inom finska, på Biblioteken i Borås. Jag har även använt metoden sanataide/ordkonst för att på ett lekfullt sätt introducera människor till svenska och finska. Denna metod uppmuntrar deltagarna till att utvidga sitt ordförråd med hjälp av en kreativ interaktion mellan språk, olika konstformer och ett lekfullt förhållningssätt.

Jag har också arbetat med Isofs "Fika på finska"-koncept i flera olika folkbibliotek. Samtidigt är jag också övertygad om den språkrevitaliserande effekten av att medvetet synliggöra minoritetsspråken genom aktiviteter och fysisk synlighet i biblioteksrummet.

På konferensen kan jag dela med mig av erfarenheter och lärdomar när det gäller bibliotekens roll i revitaliseringen av minoritetsspråk, både i teori och praktik.

É romani vorba – Det romska ordet

Django Taikumer & Karin Hallin, Studieförbundet Bilda Sydväst

Under 2025-2026 kommer Bilda Sydväst att arbeta med ett projekt som riktar sig till romska ungdomar i Göteborg, med fokus på språkrevitalisering av romani chib. Projektet har stöd från ISOF – Språkcentrum romska.

Projektet använder olika kulturella uttryck för att arbeta med språket på ett roligt och kreativt sätt. I studiecirklar kommer ungdomarna att översätta och skriva egna låttexter och poesitexter på romani chib.

Ungdomarna kommer också träffa romska och andra experter som hjälper dem med språket, låtskrivande, spela in i studio m.m. och varje termin avslutas med en föreställning där ungdomarna får presentera sina verk.

Jiddisch i Relle

Shahar Isak, Judiska församlingen Göteborg

Judiska församlingen i Göteborg har i ca fem decennier bedrivit undervisning i judisk kultur. I projektet Jiddisch i Relle 4.0 står språkets bevarande och vidareförmedling i centrum. Syftet är att skapa en levande länk mellan generationer genom att ge den yngre generationen möjlighet att lära sig grunderna i jiddisch.

Projektet riktar sig till barn mellan 7 och 13 år och erbjuder undervisning som kombinerar jiddischspråkets grunder med judiska traditioner för att stärka elevernas identitet och kulturella koppling.

En pedagogiskt ansvarig för jiddisch leder utvecklingen av undervisningsmaterial och ger kontinuerligt stöd till de övriga pedagogerna. Målet är att både bevara och höja intresset för jiddisch bland barn och unga – och därigenom bidra till språkets fortlevnad i Sverige.

Discobåt, två språk, en gemenskap och 100 % sinä

Kalle Kinnunen, Sverigefinska ungdomsförbundet

Sverigefinska ungdomsförbundet (SFU) arbetar för att stärka sverigefinska barns och ungas möjligheter att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur och sin identitet. Genom att samla ungdomsföreningar över hela landet skapar SFU en plattform där unga sverigefinnar kan bedriva verksamhet på sina egna villkor. Förbundet bedriver

också ett aktivt påverkansarbete för att främja det finska språkets ställning i Sverige och för att säkerställa att unga sverigefinnar får sina mänskliga rättigheter till språk och kultur tillgodosedda.

Projektet Discolaiva, där barn och unga får uppleva glädjen i det finska språket genom lek, musik och gemenskap ombord på en färja är ett av SFUs projekt. Under färden deltar barnen i språkutvecklande aktiviteter medan de dansar till finsk musik och lär sig nya ord och uttryck. Projektet är ett exempel på hur kreativ och lekfull verksamhet kan bidra till att stärka språklig och kulturell identitet.

Presentationen lyfter även andra projekt som genom stöd från Isof har kunnat utvecklas vidare. Tillsammans visar dessa initiativ hur bidragsfinansierade projekt kan skapa långsiktiga effekter för språkrevitalisering, kulturell delaktighet och ungas egenmakt inom det sverigefinska samhället.

Sveriges första kulturhus för nationella minoriteter

Antti Yliselä, Studieförbundet Vuxenskolan Göteborg

Studieförbundet Vuxenskolan (SV) är ett studieförbund som erbjuder folkbildning och kultur i Sveriges 290 kommuner. SV Göteborg har under de senaste åren etablerat ett långsiktigt arbete för att främja nationella minoriteters språk och kulturer. Den 4 september 2025 invigdes Nationella minoriteters kulturhus i Göteborg med bred medverkan från nationella minoriteter, myndigheter, media och politiska företrädare, se www.natminkulturhus.se. Kulturhuset är ett partnerskap mellan SV och Göteborgs Stad.

Initiativet till ett sverigefinskt kultur- och informationscenter kom upp först som ett medborgarförslag i Göteborg 2018. SV Göteborg har drivit frågan sedan 2021 och breddat målgruppen från fokus på sverigefinnar till att inkludera samtliga fem nationella minoriteter.

Syftet med kulturhuset är att via folkbildning och kultur skapa tillgängliga och trygga mötesplatser, stärka språkrevitalisering samt bygga tillit mellan målgruppen och SV genom samarbete med nationella minoriteters föreningar och organisationer. Kulturhuset skapar en arena för nationella minoriteters generationsöverskridande möten, lika mycket som kulturhuset möjliggör möten mellan nationella minoriteter och majoritetssamhället.

Kulturhusets verksamhet omfattar ett brett utbud av studiecirklar (ex språk, litteratur, hantverk, bild) liksom kulturarrangemang (ex musik, teater, dans), föreläsningar och residens för kulturutövare. Kulturhuset ger också stöd till nationella minoriteters

föreningar och hjälper till med att arrangera kulturevenemang och studiecirklar. All verksamhet utgår från nationella minoriteters egna behov och önskemål, likaså vilket språk som används. Dialogkvällar genomförs med målgruppen, bemannat kontor möjliggör dialog i vardagen. En referensgrupp med tjänstepersoner från Göteborgs Stad ger stöd till kulturhuset och säkerställer nära samarbete.

Kulturhuset är ett unikt koncept som utvecklats hos SV Göteborg. Metoden bygger på inkludering av nationella minoritetsfrågor i befintlig folkbildnings- och kulturverksamhet, långsiktigt relationsbyggande med målgrupperna och flexibelt anpassat upplägg som tilltalar målgruppen. Kulturhuset har sin bas i Göteborg, med ambition att erbjuda verksamhet regionalt och nationellt genom SVs infrastruktur runtom i landet.

Initiativet utgör ett konkret och framgångsrikt exempel på hur civilsamhälle, offentlig sektor, minoritetsorganisationer och individer från nationella minoriteter kan samverka, med utgångspunkt i civilsamhällets villkor, för att stärka de nationella minoritetsspråken och skapa hållbara strukturer för kultur- och språkrevitalisering.